Percepció i rituals periòdics

Per PepMaria el dt., 17/09/2019 - 12:26

Una tarda d'estiu vaig estar parlant amb la Mercè, que té fills adolescents a qui vol seguir educant en la fe. La Mercè no està segura de portar-los a missa cada diumenge, perquè tem que s'avorreixin o acabin rebutjant tot el que és religiós.

Jo li vaig dir que la missa, l'eucaristia, és una cerimònia molt rica: a través de diversos rituals, s'experimenten actituds i valors que ens fan més humans. Tanmateix, en una sola eucaristia no podem fer-nos conscients d'aquesta inesgotable riquesa: per això és important celebrar-la periòdicament.

En efecte, en una eucaristia ens constituïm en comunitat; fem silenci i demanem perdó; escoltem paraules de saviesa d'una tradició de 4000 anys d'història; escoltem el sermó d'una persona que intenta viure la seva vida segons aquesta tradició; preguem per les nostres necessitats i per les del món; recordem el gest sobre pa i vi d'un gran profeta d'Israel que molts consideren el Fill de Déu; ens recordem dels qui han mort; intercanviem un signe de pau; compartim un tros de pa que és signe de vida lliurada fins al final; cantem... i finalment som enviats a viure enmig del món tot això que hem viscut durant la celebració.

És, doncs, important celebrar l'eucaristia periòdicament perquè tota aquesta riquesa l'anem captant a poc a poc celebració rere celebració. I a més, perquè en una celebració concreta percebem part d'aquesta riquesa sense ser-ne conscients: per dir-ho així, ens arriba directament al subconscient. En aquest sentit, a l'eucaristia se li pot aplicar la distinció que fa Leibniz entre percebre i apercebre. Percebem la riquesa de la celebració a través dels cinc sentits (imatges, sons, olors, tacte, gust...); però de tot el que percebem, només som conscients d'un part: és el que apercebem, allò que som capaços d'explicar un cop ha acabat la celebració.

Efectivament, si algú que no ha estat a la celebració em pregunta uns minuts després: "Com ha anat la missa?", la meva resposta és allò que he apercebut. Tanmateix, els meus cinc sentits han percebut molt més, i allò que han percebut m'ha afectat... sense que de moment en sigui conscient: igual com un infant percep moltes coses des del ventre de la mare però només serà conscient del que haurà percebut a partir dels 4 o 5 anys.

I de la mateixa manera que a través de la vista rebo ones lumíniques d'un espectre molt ample sense ser conscient de les ultra-violetes o les infraroges, potser tampoc en una eucaristia concreta no hauré estat conscient de la lluminositat de l'església, de les imatges dels sants, dels colors dels vestits dels assistents, dels gestos (llenguatge corporal) dels assistents...

I de la mateixa manera que a través de l'oïda m'arriben al cervell ultra-sons dels quals no soc conscient, potser tampoc no hauré estat conscient del to de veu (subtilment alegre, o trist, o penedit, o esperançat...) de les persones que han parlat.

I de la mateixa manera que sovint oloro moltes olors sense ser-ne conscient, potser tampoc a l'eucaristia hauré olorat les suors, els sabons i els perfums dels nostres veïns de banc, amb els quals aquestes olors m'uneixen profundament...

Això que val per a l'experiència de l'eucaristia, val per a qualsevol experiència humana, per a qualsevol moment de la vida. En concret, la distinció entre percebre i apercebre ens ajuda també a ser conscients de la riquesa/complexitat de les experiències que vivim i de la influència complexa, profunda i transformadora que tenen aquestes experiències.

Dit breument: no soc conscient de tot el que em passa (experimento), però tot el que em passa (experimento) influeix en mi.

Per tant, si vull governar una mica més la meva vida, he de dedicar temps a rituals periòdics com l'eucaristia, que m'ajudin a percebre millor la infinita riquesa que cada moment m'ofereix: a percebre allò que no apercebo. És per això que vaig comunicar a la Mercè la meva convicció que val la pena anar a missa periòdicament (setmanalment?). Perquè la complexa, profunda i transformadora experiència que hi vivim ha fet més humanes moltes generacions de persones que hi ha participat periòdicament al llarg de dos mil anys d'història.

.....

· "... ànima, vell misteri que t'agites dins meu." (Màrius Torres)

· "La novetat no es troba en el canvi sinó en l'aprofundiment." (Luigi Giussani)

.....

· Mentre esmorzes: què acostumes a apercebre? Què perceps sense apercebre?

· Quins rituals periòdics et fan més conscient de la riquesa inesgotable de cada moment?